

búcsújárás kisalföldi példáival világított rá az interetnikus kapcsolatokra. *Zora Apathyova Rusnakova* a szlovákiai magyar és szlovák farsangi szokások alakulásában mutatkozó tendenciák hasonlóságára hívta fel a figyelmet. *Bartha Elek* (KLTE) előadása az egyház szerepét emelte ki a nemzetiségi kultúra megőrzésében.

Niedermüller Péter (MTA Néprajzi Kutató Csoport) egy amerikai munkaközösségben vizsgálta meg a szlovák és magyar eredetű lakosság etnikai hovatartozástudatának alakulását, változását.

Az előadásokat élénk viták követték. A Néprajzi Kutató Csoport igazgatója záró szavaiban javaslatot tett az elhangzott referátumok nyomtatásban történő megjelenítésére.

Tátrai Zsuzsanna

*Tudományos tanácskozás Pável Ágoston életművéről
és a szlovén–magyar irodalmi kapcsolatokról*

Művelődéstörténetünk egyik utolsó polihisztoraként tarthatjuk számon a magyarországi szlovén Pável Ágostont, akiben Weöres Sándor megfogalmazása szerint: „a magyar kultúrának olyanfajta mindenest tisztelhetjük, mint párszáz évvel ezelőtt Komáromban Péczely Józsefet vagy a maga korában Kazinczy Ferencet.” Pável 1986-ban lett volna száz esztendő, s negyven éve távozott el az élők sorából, így szülőföldjén: a ma Szlovéniához tartozó Muravidéken, s a tevékenysége fő színhelyét adó Vas megyében számos formában ünnepelték meg az évfordulót.

A jubileumi események sorából kimagaslott az a tudományos emlékülés, amelyet 1986. október 9–10-én tartottak a Szombathelyi Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ konferenciatermében. A tanácskozást Vas megye Tanácsa, az MTA Irodalomtudományi Intézete, a Magyar Írók Szövetsége, a Szlovén Tudományos és Művészeti Akadémia Irodalomtudományi Intézete (Ljubljana), valamint a Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete (Újvidék) rendezte.

Szabó László megyei tanácselnök helyettes megnyitó szavai után az ülészak első napjának elnöki tisztét *Bodnár György*, a másodikét pedig *Vujicsics D. Sztoján* töltötte be.

A vajdasági, szlovéniai és magyarországi előadók színvonalas referátumokban elevenítették fel Pável Ágoston munkásságát, gyakorlatilag az általa művelt valamennyi szakterület szemszögéből. *Bori Imre* (Újvidék) Pável Ágoston és a modern magyar irodalom viszonyát elemezte. Előadásának középpontjában Pável irodalomértésének a kérdése, közelebbről a Weöres Sándorral való kapcsolata állott. *Gonda György* (Szombathely) a közéleti ember és tudományszervező tevékenységét tekintette át. A regionális, országos, sőt határon túli kisugárzású páveli intézmények: a múzeum, a könyvtár, a kultúregyesületi munka, s az általa alapított Vasi Szemle maradandó értékeire mutatott rá. *Vujicsics D. Sztoján* (Budapest) Pável Ágoston és a szlovén irodalom magyar recepciója címmel tartotta előadását. Árnyalt megvilágítását kaptuk annak a kultúráközvetítő munkásságnak, amelyet Pável a Nyugat hasábjain és könyvsorozatában,

valamint a nagy visszhangot kiváltó műfordításkötetekben végzett. Nyelvtudományi megközelítést képviselt a szegedi *H. Tóth Imre* referátuma Pável Ágoston szerepéről a magyar szlavisztika történetében. Jellemzése szerint Pável a hazai szlovenisztika meg-alapítója s máig legnagyobb alakja, akinek életműve nem vesztett időszerűségéből. *Eperjessy Ernő* (Budapest) a néprajzkutató jelentőségét ecsetelte. Pável tárgyi- és folk-lórgyűjtései, interetnikus nézőpontja szervesen illeszkedtek a magyarországi etnológia korabeli főáramába. *Jože Filo* (Maribor) a nyelvészeti, műfordítói és kultúraközvetítői munkát helyezte be a század kelet-közép-európai szellemi áramlataiba. A páveli oeuvre nagymértékben elősegítette a két szomszédos nép számára egymás alaposabb megismerését. *Štefan Barbarič* (Ljubljana) a szlovén néphagyomány átszűrődését, megjelenési formáit kereste Pável Ágoston témaválasztásaiban. Kiemelten foglalkozott a határ mindkét oldalán népszerű, így összekötő funkciót betöltő Mátyás-motívum szerepével. *Ferincz István* (Szeged) Pável kis szlovén irodalomtörténetét mutatta be, amelyet a szerző halála után harminc évvel tett közzé első kiadásban a József Attila Tudomány-egyetem. Pável Ágoston Cankar-műfordításai, amelyek szlovén megítélés szerint világ-viszonylatban a legsikerültebbek közül valók, három előadásnak is a tengelyébe kerültek. *Juhász Erzsébet* (Újvidék) Pável Cankar-képét vázolta fel, a pécsi pályatárs, *Gállos Orsolya* pedig a *Jernej szolgalegény* c. regény fordítása részletkérdéseiről beszélt. A szlovén irodalom jeles vajdasági tolmácsolója, *Szilágyi Károly* Cankar másik műve, *A szegénysoron* Pável-fordítását vetette össze az eredetivel, kiemelve a magyar változat nyelvi értékeit, stílusát, tömörségét. *Szappanos Balázs* (Budapest) az Európa Könyvkiadó és a muraszombati Pomurska založba több mint két évtizedes termékeny együttműködésének tényeit vette számba, kitérvén a jövő terveire is. *Gadányi Károly* (Szombathely) a Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola szlovén tanszékén folyó oktatás és kutatás eredményeinek felvillantásával a páveli erőfeszítések mai megvalósításáról szólt, követendő példaként állítva a pedagógus Pável Ágostont hallgatói elé. *Székely András Bertalan* (Budapest) a „hídépítő” Pávelt megidéző előadásában a kettős kötődés, a kisebbségi lét társadalomlélektani nehézségeinek általánosabb érvényű megragadására tett kísérletet Festinger kognitív disszonancia-elmélete alapján.

A tanácskozás anyagát a Vasi Szemle 1987. évi 1. száma teljes terjedelmében közli, szlovén nyelvű változatát pedig a Magyarországi Délszlávok Demokratikus Szövetsége szándékozik önálló kötetben közzétenni. A centenáriumhoz kapcsolódóan kiállítások megnyitására, szoboravatásra, több könyv és emléklap kibocsátására is sor került a határ mindkét oldalán.

Székely András Bertalan